

A magány szükségessége.

Ján. VI. 15. «Jézus azért mikor eszébe vette volna, hogy el akarnának jóni és őtet elragadván királylyá tenni, elméne viszontag maga a hegyre».

Remény! csalfa tündére életünknek! soha se hagyja el ez a földnek gyermekét. Bölcsőtől a sirig egy fénysugár ez életünk egén. Öröm és jólét, ifjuság és erő nem űzik el ezt a kebelből; csalódás és szenvedés, nélkülözés és elnyomatás csak erősebbé teszik a földi lét küzdelmei között. Különös alkotmány is az ember! Mintha csak azért volnának az érzékei, gondolatai és érzelmei: mindig csak tovább, tovább vágyódik; a roszból jót s a jóból még jobbat remél. Képeket fest, légvárákat épít, soha nem látott széppé rajzolja a jövőt csakugy gondolatban, csakugy érzelmeiben, reményeiben s könnyen beleéli magát egy ábrándvilág festett életének változásaiba. S aztán, ha a természetben, az emberi élet változatában és jelenségeiben csak egy-egy halvány vonásait látja is vágyai, reményei festett képeinek: készen van ama hit- és meggyőződéssel, hogy reményei egykor majd mind teljesülnek. Így épült fel a vallás, így született meg az örökös küzdelem: a végetlen remény és folytonos csalódás ez édes gyermeke.

Remény! Nagy szerepe van ennek nemcsak az egyes, hanem a népek és nemzetek életében is. A remény emlőin táplálkozik a nép elnyomatásában, a nemzet szolgaságában. Ennek fénysugara vonul végig Izrael életén; ennek ecsetével festette ki a nép a szabadulás képeit, a messiás eljövételének és dicső országlásának szépségeit. S ha ábrándképeinek csak egy-egy vonását is maga előtt megvalósítva látta keresztelő Jánosban, vagy Jézusban: készen volt azzal, hogy ez a várt próféta, ez a Messiás. És sokszor, amaz egyén, kire a tömeg ráveti szemét, ha hódol a nép érdekeinek, még nagygyá is lehet, mert mindaddig követik és emelik, míg reményeiket a valósuláshoz közelebb viszi.

Jézus a pusztában van, nagy tömeg körülötte; megvendégeli a sokaságot csak öt kenyérből és két halból. Ime messiási reményünknek egy jellemvonása, ábrándképeinknek egy valósága! Mintha e gondolat, ez érzelem lopóznék be a szivekbe: készen a nép Jézust illetőleg a

szájról-szájra adott mondással: „ez ama próféta, a ki eljövendő vala e világra:” Csak egy hang, egy szózat s ötezer kebelben talál visszhangra, ötezer kebel szunyadó reménye áll talpra hirtelen, s mintha az Jézusban mind teljesedésbe menne: őt megragadni és királylyá tenni akarják. Minő képe ez a duzzadó és türelmetlen remény tetteinek, mely erőszakkal is kész siettetni a megvalósulást! „Jézus azonban — mint alapigénk mondja — mikor eszébe vette volna, hogy el akarnának jöni és őtet elragadván királylyá tenni, elméne viszontag maga a hegyre“.

Királyság! Minő diszes polcz ez e földi életben; minő nagy méltóság az emberek között, minő fény, hatalom, mely azt környezi! Csak mesék országa hőseinek adatott e magaslatra törni, ezért életre-halálra küzdeni. És Jézusnak, az ácsmester fiának, ez önként kínálkozik, kezét sem kell kinyújtania s az ölébe esik; és ő mégis szalad, szalad a méltóság, a fény és hatalom elől; a pusztába, a hegyre vonul, a természet uyugodt, csendes kebelére s oda is *egyedül*. Minő csodálatos! kiált fel a mai kor kapaszkodó, fényt, vagyont és rangot ingyen kereső gyermeke! Minő csodálatos: világi zaj helyet magányt, élvezetek helyett gondokat keresni, ünnepeltetés helyett imádkozni s a hódolatok fogadása helyett a természet egyszerűségének meghódolni! De bármily csodálatos is, tény az, hogy Jézus magányt keresett, magányba vonult s ezzel is örök példát adott nekünk. Miért? Hogyan? Hát szükséges volt Jézusnak a magány? Az vala! És nekünk?... Nekünk is az. Lássuk azért *a magány szükségességét*.

* * *

A magány szükségessége. Mily különösen hangozhatnak e szavak sokaknak; mily gondolkodóba ejthetik ezek azokat, kik amaz elvből indulva ki, hogy az ember társas lény: csak a társaságot tudják becsülni s a magányt nem tekintik egyébnek, mint az unalom, az elhagyatottság, sőt nem egyszer a rémület fészkének. Mindennek megvan a maga oka s így a magánytól való félelem, rettegésnek is. Ki fut a magánytól: az önmagától, nem hazudozó, hanem a kérlelhetetlen igazságot leplezetlenül kimondó érzelmei, gondolatai, lelkiismeretének szavai elől szalad.

Nekünk szükségünk van a magányra; szükségünk egyfelől, hogy *temessünk*. Ugy van beosztva életünk, hogy az emberekkel, a világgal

kell élnünk; küzdenünk, hogy eszméinket megvalósíthassuk, harczolunk, hogy új eszméket, új gondolatokat nyerjünk. És forr, zajong a világ körülöttünk s mint hánykodó tenger most gyöngyszemet, majd szennyet vet felszínre, vagy távoli partra. Ott mozgunk mi is e zajgó tengeren, hol a felszínen úszva, hol pedig a hullámoktól elborítva; most küzdve küzdünk, hogy partra érhessünk, majd pedig rábizzuk hajónkat a szél- és elemeknek kénye-kedvére. Ki tudna e zajgásban gondolkodni, önlelke vizsgálatában elmerülni?! Itt nincs fontolgatásra idő, csak életünk megmentése, létünk fenntartása a fő.

Mozgunk, járunk, küzdünk az embervilágban, a társaság- és társadalomban s a zajgó világ és embertömeg felmutatja nekünk most fényét, pompáját; majd érdek szövetségével a meggazdagodás és élvezetek poharát tartja előnkbe. Kisértenek, csábítanak ezek... Igyunk, ne igyunk?!... Ki tudja ezt a zajban végleg elhatározni?!... Szép eszmékkal, önzetlen lelkesedéssel, tiszta elhatározással lépünk a világba emelni a tudományt, az erkölcsöt, a vallást és művészet s a gyanúsítás és roszakarat, a nemtelen szenvedély és indulat folyton utunkat állja, míg az irigység és rágalom nem hagy rajtunk, nézete szerint, semmi becsülni valót. Nekünk van-e igazunk s így ártatlanul szenvedünk, avagy a sötét indulatoknak: ki tudná ezt az emberek tettetett vészkiáltásai között elhatározni?!... Egy úton indulunk meg, mely szépnek látszik, de lejtőre, erkölcstelenségre vezet; magaviseletünk, az emberekkel való bánásmódunk megváltozása miatt elfordul tőlünk még a jó barát is; megálljunk-e, avagy tovább haladjunk amaz úton, visszatérjünk korábbi magunkviseletéhez; sirjunk-e, avagy örvendjünk, hogy elhagy a barát is?... Ki tudna erre a világi sok zürzavar- és érdeklármában biztos feleletet adni?!... Azt hiszem senki!

Magányba kell hát vonulnunk; magányba, hová nem hallik be a zaj és tettetett lárma, honnan kizárva van a világ csábja, érdekhálózata, hol nem befolyásolja a gondolatot és érzelmet, nem némitja el a lelkiismeret szavát senki sem. Magányba kell vonulnunk, hogy *temessünk*. Igen! mert itt tisztába jövünk mély gondolatok közt, hogy minő ára van a világi fény, pompa, gazdagodás és élvezetek csábításainak s hogy ne fizessünk drága árat: eltemetjük az ezekért sovárgó vágyódásainkat. S ha rájövünk a magányban, hogy küzdelmeinkben nem a világnak, hanem nekünk van igazunk: eltemetjük akkor a világnak indulatait, szenvedélyeit, rágalmaikat és irigységét; és eltemetjük

saját keserveinket, könnyhullatásainkat is és nem aggódunk többé, ha azon magunkviseletének megvál oztatása miatt, mely csak a züllés, az erkölcstelenség örvényébe vitt volna, még a legjobb barát is elhagyott minket. A magány a szivnek, a léleknek ünnepe, önmagával való szent társalgása; a magány a sziv és léleknek kell. Igen! hogy temessen, temesse vágyait, búját és örömét, csalódását és szerelmét, hitét és reményét, melyeket e világtól kapott. Ezért vonult Jézus is csak egyedül a hegyre; azért, hogy eltemesse ott a királyságra, a földi fény és hatalomra irányuló vágyait, példát adva nekünk, hogy valahányszor kísértetünk: mindannyiszor nekünk is magányra van szükségünk; magányra, hogy temessünk; temessünk sokszor drága halottakat a sziv és léleknek halottas kertébe.

* * *

De szükségünk van a magányra azért is, hogy *ott új szülötteket lássunk s felettük örvendezzünk*. A ki volt vagy egyszer, sőt többször magányban, hol elzokogta keserves könyeit, elrebegte titkos imáit; hol eltemette annyi búját, reményét, örömét és csalódását, szenvedéseit és vágyait: az jól tudja, hogy a magányban nemcsak temetünk, hanem új szülötteknek is örvendezünk; új szülötteknek, melyek a sziv, a kebel és gondolatok önmagukban való csendes, de mély elmerülésének a gyermekei.

Vesztettél, kedvesedet, gyermekedet vagy szülődet; elesett minden reményed, a miért élni érdemesnek tartottad. Az emberek részvéte és vigasztaló szava, a természet szépsége és változata, az utazás és szórakozás mind nem hoznak enyhületet szivednek; borongó gondolatok, gyászos érzelmek kísérenek mindenfelé. Vonulj, vonulj csak magányba, gondolkozz csendesen, öntsd ki könyeidnek áráját s mit nem hozott meg senki és semmi: enyhületet hoz és teremt a magány számodra; mert itt, itt a keservek eltemetésénél új világ születik meg kebledben; mit nem láttál eddig: új hajnal pirja dereng; örök életnek hite, reménye nyílik meg lelkedben, eloszlik a halál réme és félelme s meglátod az Istennek végetlen hatalmát, bölcsességét, szeretetét és Jézussal fogod hirdetni az örök igazságot: „boldogok, a kik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak“.

Nemes lelkesedéssel a világba, az emberek közé léptél s mit legkevésbé vártál: mindenfelé csak akadályllyal, ellenséggel találkoztl.

Elvesztetted reményedet, sőt csalódásaid miatt önbizalmadat, hitedet is. Vonulj, vonulj csak magányba s itt sziv és érzelem viharaid után új hit, új remény támad kebledben; szebb, tisztább, fenségesebb a réginél s érteni fogod, hogy nem a világban, nem az emberekben, hanem egyedül önmagunkban van reményünknek, erős hitünknek örök forrása is; tudni fogod azt is és pedig megvigasztalódva, megerősödve, hogy avégre, hogy hit támadjon bennünk: a léleknek magába kell szállania, önmagával kell foglalkoznia, önmagával és pedig nem e világban, nem e világi zajban, hanem távol... „távol a világtól, a várostól, a zsibongó sokaságtól, a zakatoló gyáraktól, a kufárok viaskodásától s a tudósok feleselésétől. Erdők magányában, vizek partján, sivatagnak rónavidékén: ott készül az ábránd, a sejtés, a szeretet vágya, a gondolatok szárnyalása, az érzések igazsága, a költészet, a végtelennek imádása s ha mindezek együtt vannak a lélekben: *ott* készül a hit“, az erős, az igazi, az isteni hit.

Igen! Igen! A magányban nemcsak temetünk, ott új szülötteknek is örvendezünk. Ott érik az erő, az elhatározás, ott épül fel a jellem, az élet; ott születik meg az emberekre való befolyásunk és keressük a szabadságot. Ott, hol nem zavar senki és semmi; ott, a magányban nyerünk tiszta képet a múlt és jelenről s építjük biztos alapra a jövőt. Mi megy végbe ott a sziv és kebelben: azt csak mi tudjuk és Isten látja, a világ egy nagy lelki küzdelemnek csak eredményét szemléli valamely egyszerű mondásban vagy cselekedetben. Így volt ez Jézussal is. És a magányban, hol nemcsak temetünk, de új szülötteknek is örvendezünk: angyalok jönnek el, mint Jézushoz, hogy szolgáljanak nekünk. Kell-e ennél szebb, kell-e ennél nagyobb méltánylása a magánynak?!...

A tél napjaiban, midőn szobáitokban tart az idők mostohasága; ez évszak vidám mulatozásai közben, midőn hit, remény, vágyódás és csalódás is egymás után támad kebletekben: ne féljete a magánytól, sőt szeressétek azt. Vonuljatok, vonuljatok olykor-olykor félre a világtól, emberektől, sőt barátaitoktól és szeretteitektől is, mert mindnyájatoknak szükséges a magány; szükséges egyfelől, hogy temessetek, másfelől, hogy újszülöttek felett örvendeztetek. Ámen.